

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตำบล (2) บทบาทที่เป็นจริงของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร (3) เปรียบเทียบเกษตรกรตำบลที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีวราชการในตำแหน่งเกษตรกรตำบลกับระดับการดำเนินงานในการเตรียมทางเลือกทางการเกษตร การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร การวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร (4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรตำบลในการปฏิบัติงานในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน อัตราร้อยละ 13.6 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 641 คน การได้มาซึ่งสมาชิกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive random Sampling) เฉพาะจากเกษตรกรตำบลทั้งหมดที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เน้นหนักของโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรเพื่อการค้าจังหวัดอำนาจ และเกษตรกรตำบลเป้าหมาย โดยการแบ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็น 3 ตอน ๆ ละ 2 จังหวัด กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้งหมดในแต่ละตอนภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามสัดส่วนของประชากร ในวิธีการสุ่มคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive - random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน ในระดับความเชื่อมั่นของข้อมูล 90% สำหรับทำการสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ดำเนินการในเดือนมกราคม 2538 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสอบถามใช้วิธีการสอบถามแบบพบกันโดยตรง (Administrative questionnaire) และการสังเกต (Observation) พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างประกอบเพื่อให้ข้อมูลถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งลักษณะเป็นคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (Close-ended Question) และคำถามประเภทที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ

แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (Open-ended Question) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ชนิดโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Sciences) ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับอธิบายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และค่าสถิติ F - test สำหรับการเปรียบเทียบเกษตรกรตำบลที่อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชวาทกรในตำแหน่งเกษตรกรตำบลกับระดับการปฏิบัติงานจริงในการเตรียมทางเลือกทางการเกษตร การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร การวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตำบล

เกษตรกรตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 87.4 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 75.9 อายุระหว่าง 31-39 ปี โดยเกษตรกรตำบลส่วนมากหรือร้อยละ 86.2 แต่งงานแล้ว ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 56.3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.1 สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาสายวิชาชีพ อัตราเงินเดือนโดยเฉลี่ย 11,035.29 บาทต่อคน ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 79.3 ดำรงตำแหน่งเกษตรกรตำบลระดับ 5 ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 62.1 อาชวาทกรในตำแหน่งเกษตรกรตำบลอยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวนมากกว่า 3 ครั้งหรือร้อยละ 14.9 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร จำนวนครั้งมากกว่า 3 ครั้งหรือร้อยละ 32.2 ได้รับการนิเทศงานเกี่ยวกับโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร เกษตรตำบลทุกคนหรือร้อยละ 100.00 มีความเข้าใจในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 82.8 เห็นด้วยต่อโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

5.1.2 ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

การวิจัยในส่วนของระดับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรแบ่งออกเป็น 11 ส่วน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การเตรียมทางเลือกทางการเกษตร การปรับทางเลือกทางการเกษตร การนำเสนอทางเลือก

ทางการเกษตร การรวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร การวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร การช่วยเกษตรกรวางแผนการผลิต การวางแผนสนับสนุนเกษตรกร การบริการความรู้วิชาการในระดับดำเนินการ และการช่วยเกษตรกรประเมินผลกิจกรรม การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในบทบาทของการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สมบูรณ์ เนื้อที่ที่จะนำมาเตรียมทางเลือกทางการเกษตร ซึ่งมีข้อมูลที่จะรวบรวมมาสามารถสรุปในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

(1) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทะเบียนเกษตรกร อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 2.93$) ในทุกประเด็นได้แก่ การสัมภาษณ์เกษตรกร การจำแนกฐานะของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเกษตรแต่ละครัวเรือน

(2) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการเก็บรวบรวมข้อมูลทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในเรื่องการเก็บข้อมูลแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในการเก็บข้อมูลแผนที่ที่ดิน ข้อมูล กษช. 2 ค ข้อมูลป่าไม้ และข้อมูลพื้นที่สาธารณะ

(3) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการเก็บรวบรวมข้อมูลทางชีวภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากในการเก็บข้อมูลชนิดพืชที่เกษตรกรปลูก การเก็บข้อมูลจำนวนพื้นที่ปลูก การเก็บข้อมูลผลผลิตของพืชที่ปลูก การเก็บข้อมูลชนิดสัตว์ของเกษตรกร แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการเก็บข้อมูลจำนวนสัตว์ และการเก็บข้อมูลผลผลิตของสัตว์

(4) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากในเรื่องการเก็บข้อมูลรายได้ของเกษตรกรจากการทำการเกษตร/ปี การเก็บข้อมูลรายจ่ายการผลิต การเก็บข้อมูลแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิต และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการเก็บข้อมูลราคาผลิตผลเกษตร

(5) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.87$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากในเรื่องการเก็บ

ข้อมูลระดับการศึกษาของเกษตรกร การเก็บข้อมูลด้านจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร และการเก็บข้อมูลการเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกร

2) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมการเตรียมทางเลือกทางการเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากในเรื่องการเตรียมข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ผกก. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมทางเลือก มีแผนการปฏิบัติงาน การเตรียมเนื้อหาในการทำทางเลือก การเตรียมทางเลือกระดับอำเภอ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการเตรียมการแต่งตั้งคำสั่งคณะทำงานให้คำปรึกษาในการทำทางเลือก การเตรียมสื่อ โสต ต่าง ๆ ในการทำทางเลือก

3) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของบทบาทการปรับทางเลือกทางการเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับมากในเรื่องการปรับโครงสร้างการตัดสินใจทางเลือกทางการเกษตรระดับอำเภอให้เหมาะสมกับศักยภาพของตำบล การปรับโครงสร้างเพิ่มเติมทางเลือกทางการเกษตรระดับอำเภอให้เหมาะสมกับศักยภาพของตำบล การปรับทางเลือกทางการเกษตรให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ การปรับทางเลือกทางการเกษตรให้สอดคล้องกับกิจกรรมของเกษตรกร แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการใช้ทางเลือกระดับอำเภอ

4) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของบทบาทการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.77$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับมากในเรื่องการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร โดยการประชุมทั้งหมู่บ้าน แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตรโดยการประชุมกลุ่มย่อย การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตรโดยการแจกเอกสาร การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร โดยการแนะนำรายครัวเรือน การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตรโดยผ่านทางหอกระจายข่าว การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตรโดยผ่านผู้นำ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร การใช้โสตช่วยในการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร และการให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร

5) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการรวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.64$) โดยเฉพาะการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการรวบรวมโดยผ่านผู้นำ การรวบรวมโดยเกษตรกรนำมาส่งเอง และการรวบรวมโดยเกษตรกรตำบลอื่นช่วย

6) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.91$) ในทุกประเด็นได้แก่เรื่อง การวิเคราะห์แผนของเกษตรกรที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ การวิเคราะห์แผนของเกษตรกรที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกร การวิเคราะห์แผนของเกษตรกรที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่เกษตรกรทำอยู่ การวิเคราะห์แผนของเกษตรกรที่เป็นกิจกรรมใหม่ โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ การวิเคราะห์แผนของเกษตรกรที่มีความเหมาะสมกับฤดูกาล และการวิเคราะห์แผนของเกษตรกรที่มีความเหมาะสมกับงบประมาณ

7) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการช่วยเกษตรกรวางแผนการผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.56$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากในเรื่อง การประชุมกลุ่มใหญ่ทั้งหมู่บ้าน แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการช่วยเกษตรกรวางแผน โดยการประชุมกลุ่มย่อย การแนะนำรายครัวเรือน การช่วยเกษตรกรโดยการแจกเอกสาร การช่วยเกษตรกรโดยผ่านผู้นำ และการช่วยเกษตรกรโดยผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน

8) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการวางแผนสนับสนุนเกษตรกร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.79$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากในเรื่องการวางแผนร่วมกับเกษตรกร การวางแผนร่วมกับผู้บังคับบัญชา การวางแผนร่วมกับทีมงาน แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการวางแผนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

9) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการบริการความรู้วิชาการในระะค่าเนินกิจกรรม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการบริการความรู้โดยการแนะนำรายครัวเรือน การบริการความรู้โดยผ่านผู้นำ การบริการความรู้โดยผ่านหอกระจายข่าว การบริการความรู้โดยพาไปดูงาน การบริการความรู้โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วม โดยการฝึกปฏิบัติ การบริการความรู้โดยการใช้สื่อ วัสดุ ต่าง ๆ แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในเรื่องการบริการความรู้โดยการประชุมทั้งหมู่บ้าน

10) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการช่วยเกษตรกรประเมินผลกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากในเรื่องการช่วยเกษตรกรประเมินผลต้นทุนการผลิต การช่วยเกษตรกรประเมินผลจุดคุ้มทุนของกิจกรรม การช่วยเกษตรกรประเมินผลกำไรของกิจกรรม และการช่วยเกษตรกรประเมินผลกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในเรื่องการช่วยเกษตรกรประเมินผลผลิตที่ได้รับจากกิจกรรม

11) ระดับการปฏิบัติจริงของเกษตรกรตำบลในภาพรวมของการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.69$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าอยู่ในระดับมากกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

(1) การประสานงานกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มีการปฏิบัติในระดับมากเกี่ยวกับสินเชื่อของเกษตรกร และเกี่ยวกับทางเลือกทางการเกษตรที่เกษตรกรเสนอ

(2) การประสานงานกับประมง มีการปฏิบัติระดับมากเกี่ยวกับความรู้ด้านการเลี้ยงปลา

แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การประสานงานกับหน่วยพัฒนาที่ดิน เกี่ยวกับข้อมูลแผนที่ที่ดิน และเกี่ยวกับข้อมูลเอกสารความรู้เรื่องดิน

2. การประสานงานกับป่าไม้ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นที่สาธารณะ ข้อมูลป่าไม้ และข้อมูลป่าสงวนแห่งชาติ

3. การประสานงานกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกี่ยวกับข้อมูลราคาปัจจัยการผลิต ข้อมูลตลาดจำหน่ายผลผลิต และข้อมูลราคาผลผลิต

5.1.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการดำเนินการในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

5.1.3.1. ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรตำบลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรตำบลมีกิจกรรมในหน้าที่รับผิดชอบอยู่แล้วเป็นจำนวนมากและมีเวลาจำกัด อีกทั้งเกษตรกรเป้าหมายมีจำนวนมากพร้อมทั้งมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอยู่เสมอ จึงทำให้เกษตรกรตำบลบางส่วนประสบปัญหาแยกคามบทบาทหน้าที่ดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูลให้ครบสมบูรณ์ ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ มีงานประจำที่ค่อนข้างมากแล้ว ข้อมูลที่รวบรวมได้มีความถูกต้องน้อย มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เกษตรกรร่วมโครงการมีจำนวนมาก และข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ไม่เป็นปัจจุบัน

2) การเตรียมทางเลือกทางการเกษตร ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอที่จะนำมาประกอบการในการเตรียมทางเลือกทางการเกษตร ขาดข้อมูลที่สำคัญที่ปรากฏในแบบสำรวจ เพราะไม่มีคำถามที่ให้ได้นำซึ่งข้อมูลเหล่านั้น เพื่อนำมากำหนดทางเลือกทางการ

เกษตรกร ชาดรูปแบบที่เป็นมาตรฐานในการเขียนรายงานผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เกษตรกรได้ให้ข้อมูลที่ไม่ตรงความเป็นจริงบางประเด็น ไม่สามารถนำข้อมูลที่ประกอบอยู่ในเอกสารไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ข้อมูลไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่ทันสมัย เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการชี้แจงอย่างเพียงพอเพื่อให้เข้าใจเทคนิควิธีการและข้อมูลที่จำเป็น

3) การปรับทางเลือกทางการเกษตร ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ ชาดข้อมูลที่เป็นสำหรับการเตรียมทางเลือกทางการเกษตร แบบสำรวจชาดคำถามที่ต้องการข้อมูลทัวใช้เฉพาะในการปรับทางเลือก และทางเลือกทางการเกษตรที่กำหนดไว้ไม่ครอบคลุมตามความต้องการของเกษตรกร

4) การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ ไม่มีเอกสารประกอบการบรรยายทางเลือกและเพื่อมอบให้เกษตรกรในขณะนำเสนอทางเลือก ไม่สามารถทำความเข้าใจในรายละเอียดทางเลือกทางการเกษตร เนื่องจากทางเลือกมีจำนวนมากและชาดความละเอียด ไม่สามารถนำเสนอทางเลือกแก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมาก ไม่มีสื่อประกอบการเพื่อการนำเสนอแผน และไม่มีระยะเวลาเพียงพอที่ใช้เสนอแต่ละทางเลือกเนื่องจากมีทางเลือกจำนวนมาก

5) การรวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากเกษตรกรเป้าหมายไม่สมบูรณ์ เนื่องจากมีระยะเวลาจำกัด จำนวนเกษตรกรมาก และเกษตรกรเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานที่อื่น

6) การวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ ชาดข้อมูลที่สำคัญเพื่อนำมาวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากแบบสอบถามไม่ครอบคลุม ชาดข้อมูลที่สำคัญและคำถามไม่มีความชัดเจนชัดเจน

7) ช่วยเกษตรกรวางแผนการผลิต ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ มีระยะเวลาดำเนินการจำกัด ทำให้ไม่สามารถติดตามข้อมูลจากเกษตรกรเป้าหมายได้ครบถ้วน จึงทำให้เกษตรกรไม่มีแผนการผลิตที่ดี และศักยภาพของเกษตรกรแตกต่างกันในเรื่องการวางแผน

8) การวางแผนสนับสนุนเกษตรกร ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ การติดตามช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เกษตรกรได้ไม่ทั่วถึงและไม่เต็มที่ จึงทำให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตของเกษตรกรล่าช้าไม่เป็นไปตามแผน

9) การให้บริการความรู้วิชาการในระยะดำเนินกิจกรรม ไม่สามารถดำเนินการอย่างทั่วถึง

10) ขั้วเกษตรกรกรประเมินผลกิจกรรม ปัญหาที่ประสบเป็นดังนี้ มีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการประเมินผลกิจกรรมของเกษตรกร โดยเฉพาะขาดข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต

11) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ในบางพื้นที่ไม่มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการอื่นร่วมทำงาน และในบางพื้นที่มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นมาร่วมมาทำงานแต่ไม่ได้มีการประสานงานกัน

5.1.3.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรตำบลในการดำเนินการเกี่ยวกับโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ควรสนับสนุนเกษตรกรตำบลในเรื่องเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่มีความทันสมัย พร้อมทั้งความถูกต้องน่าเชื่อถือ

2. ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่เกษตรกรไปดำเนินการในกิจกรรมให้ตรงตามปริมาณคุณภาพพื้นที่และฤดูกาลที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้

3. ควรสนับสนุน สื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรตำบลครบถ้วน พร้อมทั้งจะดำเนินการ ในงานรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

4. ควรจัดฝึกอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับโครงการ ฯ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของเกษตรกรตำบล

5.1.3.4 การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

จากผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรกับความแตกต่างกันในแต่ละลักษณะพื้นฐานทั่วไป พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งขึ้นเพราะว่า เกษตรตำบลที่มีความแตกต่างกันในแต่ละลักษณะพื้นฐานทั่วไปในเรื่อง อาวุธระดับการศึกษาสูงสุด อาวุธราชการในตำแหน่งเกษตรกรตำบล มีระดับการดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมทางเลือกทางการเกษตร การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร และการวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5.2 ข้อเสนอนี้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบข้อมูลที่สามารถใช้เป็นพื้นฐานในแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างบุคลากร ประสิทธิภาพบทบาทของเกษตรกรตำบลในการดำเนินโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ดีขึ้น และเกิดผลการดำเนินงานที่ดีไปสู่เกษตรกร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทของเกษตรกรตำบลในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังต่อไปนี้

1. เกษตรตำบลควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบสมบูรณ์ เพื่อที่จะนำมาเตรียมทางเลือกทางการเกษตร ให้ครอบคลุม ครบถ้วนสมบูรณ์ ควรเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้ ข้อมูลแผนที่ที่ดิน ข้อมูลพืช 2 ค. ข้อมูลป่าไม้ ข้อมูลการใช้พื้นที่สาธารณะ ข้อมูลจำนวนและผลผลิตสัตว์เลี้ยงและข้อมูลราคาผลผลิตเกษตร

2. ควรลงงานในหน้าที่ของเกษตรกรตำบล เพื่อที่จะได้เก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์

3. เกษตรตำบลควรมีการเตรียมทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานให้คำปรึกษา เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการแสดงบทบาทได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เกษตรตำบลควรเตรียมสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำทางเลือกทางการเกษตร จะทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจทางเลือกได้ง่ายยิ่งขึ้น

5. เกษตรตำบลควรปรับทางเลือกทางการเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และเกษตรกร โดยใช้ทางเลือกระดับอำเภอและปรับด้วยการคัดกรองทางเลือกทางการเกษตรระดับอำเภอให้เหมาะสม

6. เกษตรตำบลควรนำเสนอทางเลือกทางการเกษตรโดยวิธีการอื่นเพิ่มมากขึ้นด้วย ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อย การแนะนำรายครัวเรือน โดยผ่านผู้นำ การแจกเอกสาร การใช้วัสดุอุปกรณ์ ทัศนูปกรณ์ และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการนำเสนอ จะทำให้เกษตรกรได้ซักถามและเข้าใจในทางเลือกทางการเกษตรยิ่งขึ้น

7. เกษตรตำบลควรศึกษาและทำความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ในรายละเอียดของแต่ละทางเลือกทางการเกษตร และเพิ่มเอกสารประกอบการบรรยาย

8. เกษตรตำบลควรรวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร โดยผ่านผู้นำเกษตรกรนำมาส่งเอง และเกษตรกรช่วยเหลือ ซึ่งจะทำให้การรวบรวมข้อมูลจะได้เร็วยิ่งขึ้น

และทำให้สามารถดำเนินการได้เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการ ตลอดจนระยะเวลาดำเนินการที่มีอยู่

9. เกษตรตำบลควรช่วยเกษตรกรวางแผนการผลิต ด้วยอาศัยวิธีการต่างๆให้มากขึ้น ได้แก่ โดยการประชุมกลุ่มย่อย การแนะนำรายครัวเรือน การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้อง การแนะนำผ่านผู้นำ พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกษตรกรซักถามปัญหา ข้อสงสัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตของตนเอง และมีความสามารถในการวางแผนการผลิตได้เท่าเทียมกัน

10 . เกษตรตำบลควรวางแผนและพร้อมสนับสนุนเกษตรกรในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นไปตามแผนและความต้องการมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้รับวัสดุอุปกรณ์ตามแผนและเหมาะสมกับฤดูกาลที่จำเป็นต้องใช้

11 . เกษตรตำบลควรแสดงบทบาทในด้านกาให้บริการความรู้วิชาการในระยะดำเนินการกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การแนะนำรายครัวเรือน การแนะนำผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน การแนะนำผ่านผู้นำ พาไปดูงาน ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมโดยการฝึกปฏิบัติ และใช้สื่อทัศนูปกรณ์เป็นสื่อ เป็นการช่วยเกษตรกรได้เข้าใจในหลักการวิชาการอย่างรวดเร็ว

12. เกษตรตำบลควรช่วยเกษตรกรประเมินผลที่ได้รับจากการดำเนินการกิจกรรมของเกษตรกร

13. เกษตรตำบลควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้น

- 1) หน่วยพัฒนาที่ดิน เกี่ยวกับแผนที่ชุดดินและเอกสารความรู้เรื่องดิน
- 2) หน่วยงานป่าไม้ เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สาธารณะ ข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ และข้อมูลพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
- 3) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกี่ยวกับราคาปัจจัยการผลิต ตลาดจำหน่ายสผลผลิต และราคาผลผลิต

14. ควรสนับสนุนและกระตุ้นให้เกษตรกรตำบลที่มีอายุมาก สามารถดำเนินการเพิ่มขึ้นในเรื่องการเตรียมข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่ร่วมโครงการ การเตรียมคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานให้คำปรึกษาในการทำทางเลือกทางการเกษตร การเตรียมเนื้อหาในการทำทางเลือกทางการเกษตร และการเตรียมสื่อ ทัศนูปกรณ์ต่างๆในการทำทางเลือกทางการเกษตร การนำเสนอทางเลือกทางการเกษตร โดยการแจกเอกสาร และใช้สื่อช่วยในการนำเสนอทางเลือกทาง

การเกษตร อีกทั้งมีการวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกร โดยวิเคราะห์แผนที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกร และแผนที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่เคยทำอยู่

15. ควรสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุทัศนูปกรณ์เพิ่มมากขึ้นให้เพียงพอในการดำเนินงานในโครงการ

16. ควรให้เกษตรกรตำบลแสดงบทบาทเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรที่เสนอมา

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความต้องการของเกษตรกรตำบลในการดำเนินงานในโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรตำบลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เพราะว่าจากการศึกษาเกษตรกรตำบลยังขาดส่วนสนับสนุนหลายอย่าง ต้องศึกษาถึงความต้องการของเกษตรกรตำบล ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จ

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้โครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรประสบผลสำเร็จ เพราะว่าจากผลการศึกษาเกษตรกรได้รับสนับสนุนปัจจัยและการผลิตไม่เพียงพอและไม่ตรงกับประเด็นปัญหาและความต้องการของเกษตรกร